

Azorerna 18/10 - 25/10 2004 av Ing-Marie och Jan Artursson

Fakta

Yta: För alla nio öarna, 2327km²

Huvudstad: Ponta Delgada på São Miguel

Invånare: Ca 238 000 varav 130 000 bor på São Miguel

Språk: Portugisiska, men många talar engelska också.

Religion: 95% katoliker

Statsskick: Republik

Valuta: Euro

Det är faktiskt inte särskilt många som vet var Azorerna ligger. Många vet inte heller att öarna tillhör Europa (Portugal) och är Europas västligaste utpost. Azorerna är som ett gäng sagoöar mitt ute i Atlanten. Det är ett jordbrukssamhälle och man använder fortfarande häst och vagn på många ställen. Ögruppen består av nio vulkanöar som tillsammans täcker en yta av 2330 km² vilket kan jämföras med Gotlands 3000 km². Öarna är dock utbredda över ett ganska stort havsområde (60 mil). Det är en grupp unga vulkaniska öar på toppen av den Centralatlantiska bergsryggen, troligen jordens längsta bergskedja där även Island finns med. Den största ön är São Miguel. São Miguel har 130 000 invånare av öarnas totalt 238 000. Azorerna ligger ca 80 mil nordväst om Madeira och ca 150 mil från Portugals kust, "mitt ute i" Atlanten.

Azorerna ligger tidsmässigt 2 timmar efter Sverige, och valutan är Euro sedan Portugal gick med i EMU 2002. Flygtiden från Sverige är ca 5 timmar. Mellan Juni - Sept är dagsmedeltemperaturen ca 21-24 grader och temperaturen i havsvattnet är tack vare golfströmmen 17-22 grader. Resten av året är vädret ostadigt med regn och blåst. Det labila vädret lockar kanske inte i första hand solturister till Azorerna utan besökarna får fylla dagarna annat, tex. utflykter eller som vi med fågelskådning.

São Miguel

São Miguel är den största ön av Azorerna. Den är ca 67 km lång och som bredast 14 km. Med bil eller buss motsvarar det dock ca 3 gånger så mycket på grund av de kurviga och smala men oerhört vackra vägarna. Vägarna slingrar sig upp och ner längs kusten och ibland över vulkankullarna. Det tar en heldag att åka runt hela ön men räkna med många stopp för att bada i varma källor, beundra utsikten och alla sevärdheter. Det sägs med all rätt att São Miguel har några av världens vackraste rastplatser. Huvudstaden på Azorerna är Ponta Delgada med 40 000 invånare. Det är en mysig liten hamnstad med blandning av både gammalt och modernt. Alla vägar i stan är belagda med svart gatsten och trottoarerna med svartvitmönstrad mosaik.

Måndag 18/10 2004

Vaknade kl. 03.30 efter en övernattnig i vår dotters lägenhet i Göteborg. Frukost och sedan flygtaxi till Landvetter. Incheckning och sedan väntan att få stiga på planet. Efter 6 timmars flyg med mellanlandning och tankning på Sturup så var vi framme lokal tid kl. 10.25. Allt gick smidigt på flygplatsen och sedan buss till Hotell São Miguel Park i Ponta Delgada. Väl framme så var inte vårt rum klart. Istället gick vi till köpcentret Atlantico där vi åt pastalunch. Efter ett par timmar gick vi till hotellet och fick vårt dubbelrum med balkong. Satt en stund på balkongen och sedan en promenaderade vi ner till hamnen. Bland alla båtar såg vi några **Fisktärnor**, en **Silkeshäger** och en **Skrattmås** satt på en skrotfärdig bärplansbåt. På en pir rensade några män fisk. **Gråtrutarna** var inte sena att utnyttja detta när gubbarna sprang undan en regnskur. Klockan 16.00 avhöll Solresor ett informationsmöte på Hotellet, sen tog vi en drink i baren. På kvällen gick vi ner till centrum för att leta efter någonstans att äta. Hittade en Snackbar, det fick duga. Hemma igen kl. 21.30 där sängen väntade efter den långa resdagen.

Tisdag 19/10 2004

Tisdagen började med stadig frukost på Hotell Saõ Miguel Park. Sedan var det dags att kvittera ut hyrbilen. Det blev en VW Polo. Så bar det iväg ut ur staden. Här gäller det att ha tungan rätt i mun och kartan i högsta hugg för det finns rätt så många enkelriktade gator och trafiken går fort. Väl ute ur staden går vår färd mot Mosteiros som är en liten stad på São Miguel's nordvästra spets. Vi hade fått tips av Solresor att det fanns en varm källa nära havet vid en plats som hette Ponta da Ferraria, så när vi kom till by Ginetes svängde vi av mot Ferraria. På vägen ner kom vi till en utsiktsplats och där stannade vi en stund. Ute över havet flög **Gulnäbbade liror** kors och tvärs och över våra huvuden seglade **Ormvråkar** som är öns enda bofasta rovfågel. Vägen var mycket brant ner till Ponta da Ferraria. Vi stannade vi en stund och tittade på vågorna som välldde upp över lavaklipporna. Ett spanande ut över havet gav ännu fler **Gulnäbbad liror**. Arten är kolossalt vanlig men vi såg en och annan förbiflyttande **Fisktärna** i vinterdräkt också. Vi hittade dock inte den varma källan. När vi tog satts med bilen uppför berget igen såg vi en **Stenskvätta** på en lavasten. Ingen vanlig syn på Azorerna, man kan anta att den flugit långt kanske från Canada. Väl framme vid Mosteiros körde vi mot Praidá (strand) och där hittade vi några **Roskarlar**. Vi förstod snart efter att ha läst åtskilliga reserapporter från andra ornitologer att vi inte var vid rätt plats så vi körde in i byn och hittade en liten grusväg som gick längs havet. Där stannade vi och spanade. Resultatet blev: **Roskarl, Silkeshäger, Småspov, Fisktärnor** och ännu fler **Gulnäbbade liror**. Så var det dags för lunch på en utsökt restaurang Briza do Mar, där vi åt en skink/ost omelett. Sen körde vi ner till en Praidá igen där atlantvågorna bröt upp på klipporna. Från Mosteiros körde vi den korta vägen upp mot Tvillingsjöarna, Lago Azul och Lago Verda. En slingrig väg upp mot vulkankratern och sedan ner igen mot byn Sete Cidades som är ett av São Miguel's "flaggskepp" när det gäller utflyktsmål. Det är en liten by utan egentliga sevärdheter, men med en sagolikt vacker natur. Byn omgärdas av en vulkankrater, som man kan vandra på, med sagolikt vackra vyer som belöning. Här ligger de så kallade "**Tvillingsjöarna**". Den norra sjön är blå och den södra grön. Legenden säger att sjöarna bildades för längesedan när en blond och blåögd prinsessa förälskade sig i en mörkhårig och grönögd fåraherde. Något som inte accepterades av hennes föräldrar, -kungen och drottningen. De gav henne dock tillåtelse att träffa honom en sista gång och för att ta farväl av honom. Vid avskedet fällde de båda förälskade så många tårar att sjöarna bildades. (Nu för tiden är båda sjöarna gröna till färgen för vattenväxten **Vattenpest** frodas så till den grad att man måste skörda blommorna med speciella båtar.)

Från den vackra bron spanade vi lite och såg **Grå Häger, Silkeshäger, Rörhöna och Sothöna**. Fortsatte sedan färden mot Ponta Delgada. Stannade vid det obligatoriska fotograferingsplatsen Vista do Rei. Vid utsiktsplatsen anlades för ca 15 år sedan ett lyxhotell som redan efter 2 år gick i konkurs. Man stängde tydligen i all hast för i baren lär finnas flaskor kvar och i de skitiga fönstren hängde gardiner. Nu är det stora betongkomplexet ett obebott och stängt spökhottell - kvar som ett monument efter en fatal felsatsning. Väl framme vid vårt hotell blev det lite paus på balkongen innan kvällens jakt på mat. Vi hamnade på en liten restaurang som hette Casa de Pasto som serverade utsökt grillad mat.

Onsdag 20/10 2004

Efter frukost kl. 08.00 konstaterade vi att vädret var strålande och bilen styrde österut från Ponta Delgada. Idag skulle vi till NO delen av São Miguel. Stannade till vid Roida da Praia för att se om det var några fåglar på stranden. Det enda vi såg var en **Småspov**. Här rullade vågorna in mot stranden och det fanns en och annan som badade i Atlanten. Körde sedan vidare och nästa stopp blev vulkansjön Lagoa das Furnas. Där upptäckte vi en mystisk tärna så vi körde ner mot sjöns rastplats. Stod där och spanade ett tag och slog i olika böcker och kom fram till att det var unga **Skäggtärnor** som huserade i sjön. Så här kan det vara på dessa öar, ibland dyker det upp flyttfåglar som flugit helt galet. Gick sedan runt och tittade på de bubblande källorna där svavelröken stod tätt och

värmen slog emot dig. Här är marken så het att man tillagar mat i marken vid gejsrarna eller "caldeiras" som de heter på portugisiska.

Fågelobsarna blev: **Silkeshäger, Grå Häger, Kricka, Sothöna** och naturligtvis **Skäggtärnor**.

Vår färd fortsatte mot Povoação en liten by längs öns sydöstra kust. Det var här de första människorna klev iland efter att de hade upptäckt São Miguel på mitten av 1400-talet. Här åt vi dagens lunch som bestod av Bönsoppa och Kotlett med kokt potatis. Mycket gott. Så bar det iväg igen. Vi hade läst i våra fågelrapporter att i berget Serra da Tronqueira så fanns det Azurdomherre så färden gick dit. Vi följde vägbeskrivningen och svängde av mot Serra da Tronqueira strax öster om Povoação. Passerade tre fågelfröautomater och letade efter ett förfallet gulmålat skjul. Efter en stund trodde vi att vi hade kört för långt och stannade för att lyssna. Stod där en stund och Jan gick en bit uppför vägen och upptäckte att vi var på rätt plats. Där i en glänta låg ett gulmålat skjul omkullvält i terrängen. Strax därefter hörde vi det bekanta ljudet av en domherre och vi förstod att det var **Azurdomherre**. Efter en stund såg vi även en. Vi mötte en Holländsk fågelskådare som berättade att han sett två **snösparvar** vid en rastplats dagen innan. Även de osannolika på dessa öar. Åkte sedan vidare över vulkanen på den bitvis dåliga grusvägen. Kom så småningom fram till Nordeste. En vacker by på São Miguel östkust. Litet och gulligt med bland annat en mycket vacker kyrka, Igreja de São Jorge. Stannade för en kopp kaffe och en glass. Vi bestämde oss för att åka norra kusten tillbaka och detta innebar en slingrande väg upp och ner. När vi kom till Lomba da Maia så beslöt vi oss för att åka tvärs över ön förbi Lagoa do Congro men denna vulkansjö kom vi aldrig till för vägen dit gick inte att köra på och timmen var sen. Åter till hotellet och ett ombyte och så dags för mat igen. Denna gång blev det en mexikansk restaurang som hette Arriba. Så var det bäddtime igen.

Torsdag 21/10 2004

Idag blåste det kuling från SV och vi beslöt oss för att åka till Mosteiros och spana över havet, men innan det bar iväg så gick Jan till receptionen för att boka Val och Delfinsafari till imorgon.

Stannade en stund i Ponta da Ferraria och såg **Gulnäbbad lira, Mindre lira och Storlabb**. Hittade även den varma källan som var naturligt ansluten till havet, men det var för blåsigt att prova på att bada där. Fortsatte sedan mot Mosteiros och även denna gång såg vi **Gulnäbbad lira, Roskarl och Småspov**. Åt lunch på restaurang Briza do Mar och sedan bar det iväg till Tvillingsjöarna via byn Sete Cidades som föresten betyder sju städer. Körde in på en väg som ledde till ett picknicksplats invid Lagoa Azul. Just när vi parkerade bilen kom ett regnväder men detta hindrade inte Jan från att kika lite runt sjön. Kom tillbaka med andan i halsen och hämtade fågelböckerna, mej och tubkikaren. Ställde upp tuben och tittade på några änder och vi kom fram till att det var två **Brunänder** och en **Ringand** hona. Förflyttade oss en bit för att kika på en strandremsa längre bort och då dök det upp en vadare, **Gluttsnäppa**. Efter en stund kom ytterligare en liten vadare flygande och vi rev oss i håret och slog i böcker en lång stund och tittade igen och till slut bestämde vi vadaren till **Vitgumpssnäppa**. Arten finns i Amerika och det är just för att se tillfälliga amerikanska fågelarter som de flesta skådare lockas till Azorerna. Nu hade klockan blivit mycket så vi åkte tillbaka till Ponta Delgada. Denna kväll gick vi tillbaka till restaurang Casa de Pasto för att äta vår middag.

Fredag 22/10 2004

Hade satt klockan på ringning till 07.00 för vi hade ju bokat Val och delfinsafari idag och vi skulle vara på plats i hamnen kl. 09.00. Efter frukost promenerade vi ner till Pico de Aventura på Rua Eng. José Cordeiro. Vi fick beskedet att safarin var inställd på grund av vinden och dyningar från gårdagens bläst, så vi bokade om till söndag förmiddag. Så det var bara att promenera tillbaka till hotellet och ta bilen. Körde upp mot Lagoa da Furnas och svängde in vid sjöns västra strand. Där står en vacker kyrkoruin från 1884 byggd av José do Canto. Kyrkan verkade vara skött men grindarna var låsta. Runt hela sjön går en

fin stig. Här fick vi åter igen bekanta oss med **Skäggtärnorna** som flög fram och tillbaka vid strandkanten och ibland satte sig för att vila på några stolpar i sjön. Vi flyttade bilen till östra stranden vid källorna och nu såg vi **Bläsand, Vigg, Sothöna** och **Amerikansk sothöna**. De vilda änderna lockas tydligen till de små flockar med tama ankor som finns här och där vid sjöarna. Nu hade även **Skäggtärnorna** kommit till denna del av sjön och vi räknade in 10 ex. Hungriga igen, så nu blev det färd till byn Furnas där vi åt en lätt lunch på en snackbar. Sedan blev det äntligen besök i Terra Nostraparken som man hade hört så mycket om. Regnet kom lägligt när vi hade betalat entréavgiften en timma före stängningsdags kl. 18:00. Trots detta gick vi runt i parken och kom så fram till den berömda "Ungdomens källa". Ett dopp i den svavelluktande, varma, bruna källan och man känner sig redan ung på nytt. Klockan går fort, så det blev till att köra tillbaka och middagen denna dag intogs på restaurang Roberto.

Lördag 23/10 2004

Åter igen så visade Azorerna sin bästa sida. Varmt och soligt. Idag hade vi bestämt oss för att köra upp mot Lagoa do Fogo. Kratersjön Lagoa do Fogo eller "Eldsjön" fick sitt namn då den år 1563 lyste upp hela São Miguel med sitt kraftiga vulkanutbrott. Idag anses detta naturreservat vara ett av de finaste på hela ön. Vi stannade vid Barrosa 947 m.ö.h. där vi tittade på utsikten. Vi såg nästan hela São Miguel och framförallt såg vi Lagoa do Fogo. Det var en mycket vacker kratersjö. Parkerade bilen en bit längre ner på vägen och klättrade ner från kraterkanten till sjön. Väl nere gick vi längs strandkanten, men förutom **Gråtrutar** och **Grå hägrar** inget fågelliv att räkna. Stränderna runt sjön var nog de finaste på ön. Nu var det dags att klättra upp igen och det var en tung vandring. När vi hade kommit upp efter ca 30 minuters klättring var vi väldigt trötta och svettiga, så när vi kort därefter passerade källan Caldeira Vehla, så var frestelsen att bada alldeles för stor, så det blev ett stopp där. Caldeira Vehla, betyder "gamla källan". Det är en het källa som håller en temperatur runt 80-90 grader. Här ryker det upp ånga och vattnet fräser av hettan. Alldeles i närheten finns ett vackert vattenfall med en uppbyggd fördämning där det gick bra att bada. Stenarna i vattenfallet har färgats i orange beroende på den höga järnhalten. Vattnet luktar svavel och håller en behaglig temperatur.

Efter detta uppfriskande bad så gick vår färd vidare mot Ribeira Grande som är den största staden på nordkusten. Här letade vi upp en snackbar för en lättlunch. Körde sedan mot havet och hittade efter mycket om och men gatan dit. Gick en promenad på stranden och såg några **Sandlöpare**. Hittade sedan en annan väg som ledde till en liten bäck som korsade sandstranden. Där såg vi **Myrspov, Sandlöpare, Silltrut, Större Strandpipare** och en **Storlabb** som vackert flög utmed stranden mitt i regnbågen för att undkomma en skur som svepte in från havet. Sedan bar det iväg på motorvägen i 15 min. till Ponta Delgada och bilnyckeln lämnades in i receptionen. Denna kväll hittade vi en utmärkt restaurang med trevlig och snabb personal och trivsamt inredning. Den hette restaurang Barcarola.

Söndag 24/10 2004

Vaknade av klockan när den ringde 07.00. Idag skulle vi ju ut på Val och delfinsafari. Tittade ut och fick se att det var vindstilla. Kanske, kanske kommer vi ut. Åt frukost och vädret höll fortfarande i sig så vi gick ner till Pico:s igen. Där satt två personer till och när vi kom så fick vi lite information om verksamheten och deras arbete. De har en person som med kikare söker i olika zoner efter delfiner och valar och de samarbetar med andra företag, vår guide bedömde att chansen var god att se några djur. Vi fick låna var sitt regnställ och en flytväst och så iväg till båten som låg i hamnen. Det var en liten gummibåt en så kallad Ribb med plats för 12 personer men vi var bara 4 så det var gott om plats. Så bar det iväg ut i Atlantdyningen blå. Efter ca 20 minuter var vi ute bland dykande **Gulnäbbade liror** och hoppande delfiner. Delfinerna var lite svåra att se för dom försvann så fort ner i havet igen men lirorna flög över våra huvuden och båten var nära att krocka med dom. Efter en stund så förflyttade vi oss ut ca 16 distansminuter och

där fick vi se en flock på 7 stycken Halvspäckhuggare. De simmade runt båten, under båten, bredvid båten. Det var en enorm känsla att se dom så nära oss, vi kunde nästan ta på dom, känna lukten från utandningarna, så nära var dom. Det var nästan som om man inte ville åka därifrån, men 3 timmar går fort så snart var det dags att ge sig in mot land.

Eftermiddagen tillbringade vi med att promenera i Ponta Delgada och kvällen tillbringade vi på samma restaurang som gårdagen. Restaurang Barcarola.

Måndag 25/10 2004

Så var det dags att åka hem igen. Bussen kom och hämtade oss kl. 09.25 vid Hotellet och så bar det iväg till flygplatsen. Färden hemåt gick fort och vi landade i Sturup för att släppa av våra medresenärer från Malmö. Landade på Landvetter kl. 19.30 och bagaget kom rätt så fort. Väl ute i friska, kalla luften kom vår son och hämtade oss. Var i hemmet kl. 22.30.

Denna resa var absolut den bästa som vi har varit på.

Bilder och kartor finns på <http://web.telia.com/~u52308081>

ARTLISTA

GULNÄBBAD LIRA (*Calonectris diomedea*)
Allmän över havet runt hela ön

MINDRE LIRA (*Puffinus puffinus*)
3 ex Ponta de Ferraria 21/10

SILKESHÄGER (*Egretta garzetta*)
1 ex Hamnen Ponta Delgada 18/10
3 ex Seta Cidades 19/10
2 ex Mosteiros 19/10
3 ex Lago da Furnas 20/10
3 ex Lago Azul 21/10

GRÅ HÄGER (*Ardea cinerea*)
10 ex Sete Cidades 19/10
5 ex Lago da Furnas 20/10
8 ex Lago da Fogo 23/10

BLÄSAND (*Anas penelope*)
1 ex Lago da Furnas 22/10

KRICKA (*Anas crecca*)
3 ex Lagoa da Furnas 20/10
5 ex Lago Azul 21/10

RINGAND (*Aythya collaris*)
1 ex C Lago Azul 21/10

BRUNAND (*Aythya ferina*)
2 ex Lago Azul 21/10

VIGG (*Aythya fuligula*)
1 ex C Lago da Furnas 22/10

ORMVRÅK (*Buteo buteo*)
Allmän

RÖRHÖNA (*Gallinula chloropus*)
5 ex Lago Azul 19/10

SOTHÖNA (*Fulica atra*)
30 ex Lago Azul 19/10
20 ex Lagoa das Furnas 20/10, 22/10

AMERIKANSK SOTHÖNA (*Fulica americana*)
1 ex Lagoa da Furnas 22/10

STÖRRE STRANDPIPARE (*Charadrius hiaticula*)
2 ex Ribera Grande 23/10

SANDLÖPARE (*Calidris alba*)
10 ex Ribera Grande 23/10

MYRSPOV (*Limosa lapponica*)
1 ex Ribera Grande 23/10

SMÅSPOV (*Numenius phaeopus*)
7 ex Monsteiros 19/10, 21/10
1 ex Ponta da Pirâmide 20/10
Enstaka på klipporna runt hela ön

GLUTTSNÄPPA (*Tringa nebularia*)
1 ex Lago Azul 21/10

VITGUMPSSNÄPPA (*Calidris fuscicollis*)
1 ex juv Lago Azul 21/10

ROSKARL (*Arenaria interpres*)
Tämligen allmän, på klipporna runt hela ön

STORLABB (*Stercorarius skua*)
1 ex Ponta da Ferreria 21/10
1 ex Riberia Grande 23/10

SKRATTMÅS (*Larus ridibundus*)
1 ex Ponta Delgada 18/10
1 ex Ribera Grande 23/10

SILLTRUT (*Larus fuscus*)
1 ex Riberia Grande 23/10

GULFOTAD TRUT (*Larus cachinnans atlantis*)
Allmän

SKÄGGTÄRNA (*Chlidonias gybridus*)
10 ex Lagoa da Furnas 20/10, 22/10

FISKTÄRNA (*Sterna Hirundo*)
Allmän, sträckande + rastanda i Ponta Delgada

SILVERTÄRNA (*Sterna pradisaea*)
Enstaka sträckande

TAMDUVA (*Columba livia*)
Allmän

RINGDUVA (*Columba palumbus*)
Tämligen allmän

FORSÄRLA (*Motacilla cinerea*)
Tämligen allmän

RÖDHAKE (*Erithacus rubecula*)
Allmän

STENSKVÄTTA (*Oenanthe oenanthe*)
1 ex Ponta de Ferreria 19/10

KOLTRAST (*Turdus merula*)
Allmän

SVARTHÄTTA (*Sylvia atricapilla*)

Allmän

GRANSÅNGARE (*Phylloscopus collybita*)
Allmän

KUNGSFÅGEL (*Regulus regulus*)
Tämligen allmän på lämpliga lokaler

STARE (*Sturnus vulgaris*)
Allmän

GRÅSPARV (*Passer domesticus*)
Allmän

BOFINK (*Fringilla coelebs*)
Tämligen allmän

STEGLITS (*Carduelis carduelis*)
Sparsamt

KANARIESISKA (*Serinus canaria*)
Allmän

AZURDOMHERRE (*Pyrrhula murina*)
1 ex sedd och 1 ex hördes Serra de Tronqueira 20/10

HALSBANDSPARAKIT (*Psittacula krameri*)
2 ex Ponta Delgada hela veckan

ÖVRIGT

AZURFLADDERMUS dag och kväll

VANLIG DELFIN (*Delphinus delphis*)

HALVSPÄCKHUGGARE (*Pseudorca crassidens*)